

Koulutusvaatimuksia muuttamalla yli 8000 hoitajaa lisää

Hyvinvointiala HALI ry:n 1550 jäsenen viesti on selvä: sote-alan työvoimapula ei voi enää odottaa ratkaisuja ja päätöksiä, niitä on tehtävä nyt. Kun työvoimaa on liian vähän, huomio pitää kiinnittää tärkeimpään, eli asiakkaan tarpeisiin: siihen, että kohtaamaan, hoivaamaan ja hoitamaan riittää ammattilaisia, joilla on tehtävänsä sopiva osaaminen.

HALIn jäsenet esittävät yhteisessä kannanotossaan, että sote-henkilökunnan koulutusmääriä ja -vaatimuksia eri tehtävissä toimimiseen on tarkasteltava uudelleen. Työvoimapulan taustalla on monia syitä, joihin pitää löytää kestäviä ratkaisuja. Keskeisiä syitä ovat liian vähäinen aloituspaikkojen määrä sekä koulutusvaatimukset, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia. On tunnistettava, että eri tehtävissä tarvitaan erilaista osaamista. Erityisesti lähihoitajien ja hoivaavustajien osaamista on voitava hyödyntää nykyistä monipuolisempiin tehtäviin.

Monien hoiva- ja hoitopalveluiden moniammatillisissa tiimeissä voisi lain puitteissa hyödyntää vuoden koulutuksen käyneiden hoiva-avustajien osaamista selvästi nykyistä enemmän. Samalla lähihoitajien ja sairaanhoitajien työ voitaisiin kohdentaa tehtäviin, jotka edellyttävät heidän osaamistaan.

Hyvinvointiala HALI ry:n jäsenet esittävät seuraavia muutoksia sote-alan koulutusvaatimuksiin eri palvelujen henkilöstömitoituksissa*:

- 1) **Ikääntyneiden ympärivuorokautinen palveluasuminen:** Nostetaan henkilöstössä hoiva-avustajien osuus 25 prosenttiin nykyisestä noin 10 prosentista. Hoiva-avustajia on voitava käyttää niin paljon kuin laki mahdollistaa – ilman, että valvova viranomainen sääntelee heidän käyttöönsä lakia tiukemmin, kuten nyt eri alueilla. Esitetyllä muutoksella vapautettaisiin lähes 4500 lähihoitajan osaaminen.
- 2) **Kehitysvammaisten palveluasuminen:** Lasketaan vaatimusta AMK-tutkinnon suorittaneiden osuudesta sekä lähihoitajatutkinnon suorittaneiden osuudesta esimerkiksi kymmenellä prosentilla. Muutetaan mitoitusta niin, että viidennes henkilöstöstä voisi olla hoiva-avustajia. Näillä muutoksilla vapautuisi yli tuhannen AMK-tutkinnon suorittaneen sote-ammattilaisen ja yli tuhannen lähihoitajan osaaminen. Samalla voitaisiin työllistää vastaavasti yli 2000 hoiva-avustajaa.
- 3) **Kotihoito:** Tällä hetkellä kotihoidon työntekijöistä noin 7 prosenttia on hoiva-avustajia. Nostetaan hoiva-avustajien osuus 15 prosenttiin ja vapautetaan näin 1800 lähihoitajan osaaminen.
- 4) **Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito:** Tällä hetkellä perusterveydenhuollon vuodeosastojen henkilökunta on lähes kokonaan sairaanhoitajia. Nostetaan lähihoitajien osuus henkilöstössä 10 prosenttiin ja vapautetaan näin 400 sairaanhoitajan osaaminen.

- 5) **Lastensuojelu:** Käynnistetään sosiaalityön pätevyyskoulutus niille ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneille, joilla on käytännön kokemusta sijaisuuksien hoitamisen kautta. Kiinnitetään henkilöstömitoitusvaatimus läsnä olevien asiakkaiden määrään.
- 6) **Teknologian hyödyntäminen:** Digitaalisten palveluiden käyttöönottoa myös julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa pitää nopeuttaa, jotta työtä voidaan tehostaa esimerkiksi paremmalla asiakasohjauksella.

Pelkästään koulutusvaatimuksia koskevilla toimenpiteillä saataisiin alalle yli 8000 hoitajan työpanos: lähes 7000 lähihoitajan ja 1500 sairaanhoitajan tai muun AMK-tutkinnon suorittaneen sote-ammattilaisen osaaminen vapautuisi sitä vaativiin tehtäviin, ja samalla voitaisiin työllistää 8500 hoiva-avustajaa. Digipalveluiden käyttöönottoa lisäämällä työntekijöitä saataisiin vapautettua tarvittaviin sote-tehtäviin huomattavasti enemmän.

Hallituksen oman arvion mukaan yksin hoitajamitoituksen kiristäminen 0,7:een edellyttää, että vuoteen 2030 mennessä saadaan 4700 uutta lähihoitajaa ja 560 uutta sairaanhoitajaa. Esittämillämme muutoksilla tämä lisätyövoiman tarve saataisiin helposti täytettyä. Muutokset parantaisivat henkilöstön työtyytyväisyyttä, kun henkilöstömitoitus saataisiin toteutukseen ja jokainen hoitaja pääsisi keskittymään koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Ilman työvoimapulaa helpottavia toimia hoitajamitoituksen kiristyksen toteutumisesta tulee mahdotonta.

Vaikka laki sallii hoiva-avustajien käytön, lupa- ja valvontaviranomainen rajoittaa yksityisten työnantajien mahdollisuuksia käyttää heitä hoivatyössä työvoimana. Julkisia työnantajia rajoitus ei koske, ja vaatimukset olisikin saatava yhteneviksi koko alalle. Parempi mahdollisuus hyödyntää hoiva-avustajia on tehokas apu, koska heitä voidaan kouluttaa nopeasti. Avustavien tehtävien lisäksi hoiva-avustajan koulutus antaa valmiudet välittömään hoivatyöhön eli varsinaiseen asiakastyöhön lääkehoitoa lukuun ottamatta. Tähän työhön heitä pitää voida myös käyttää, yhtään osaamista ei ole varaa hukata. Hoiva-avustajakoulutus pitää tunnustaa riittäväksi koulutukseksi toimia nimikesuojatun ammattihenkilön tehtävissä.

Myöskään lastensuojelun tiukkenevaa mitoitusta ei ole ilman palveluiden piiriin pääsyn merkittävää vaikeutumista mahdollista toteuttaa, ellei pikaisesti rakenneta uutta pätevyysväylää sosiaalityöntekijän tutkintoon. Digitalisaatiota on pystyttävä hyödyntämään tuottavuuden lisäämisessä nykyistä paremmin kaikkialla julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Hyvinvointiala HALI ry:n jäsenet korostavat, että koulutuspaikkojen lisääminen ja vaatimusten järkevöittäminen ovat tehokkaita työvoimaa lisääviä toimenpiteitä, jotka eivät vaikuta hoidon laatuun. Ne ovat juuri sitä, mitä koko sote-ala – niin yksityinen kuin julkinen – nyt tarvitsee: lisää hoitoa ja hoivaa, jotta kansalaisten palvelut voidaan turvata ja Suomi selviytyy suurista sosiaali- ja terveyshaasteistaan.

KANNANOTTO
22.10.2021

*Henkilöstömäärät on laskettu THL:n tilastotietojen avulla. Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon henkilöstömäärä on arvio, joka on laskettu käyttökustannusten ja sairaansijojen perusteella.

Helsingissä 22.10.2021

Hyvinvointiala HALI ry:n liittokokous

Hyvinvointiala HALI ry:hyn kuuluu noin 1550 sote- ja varhaiskasvatusalan yritystä ja järjestöä. HALI edistää jäsentensä elinkeinotoiminnan edellytyksiä yhteiskunnassa ja neuvottelee alan yleissitovat työehtosopimukset. HALI on Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n jäsen.